

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītāja atzinums par priekšlikumu Padomes lēmumam par nolīguma noslēgšanu starp Eiropas Savienību un Austrāliju par gaisa pārvadātāju veikto pasažieru datu reģistra (PDR) datu apstrādi un pārsūtīšanu Austrālijas Muitas un robežapsardzes dienestam

(2011/C 322/01)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

žieru datu reģistra (PDR) datu apstrādi un pārsūtīšanu Austrālijas Muitas un robežapsardzes dienestam⁽³⁾. Priekšlikums tika nosūtīts EDAU 23. maijā.

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 16. pantu,

2. Operatīvās procedūras kontekstā 2011. gada maijā notika neoficiāla apspriešanās ar EDAU par priekšlikumu attiecībā uz nolīgumu starp Eiropas Savienību un Austrāliju par PDR datu apstrādi un pārsūtīšanu.

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 7. un 8. pantu,

3. Ņemot vērā to, ka EDAU izteiktās piezīmes attiecībā uz Komisijas pieņemtā un Padomei un Parlamentam iesniegtā priekšlikuma saturu vēl aizvien ir pamatotas, EDAU ir nolēmis savus novērojumus darīt pieejamus plašākai sabiedrībai publiska atzinuma veidā. Šādā veidā piezīmes var ņemt vērā priekšlikuma turpmākajā apspriešanās.

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvu 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti⁽¹⁾,

4. EDAU izmanto šo gadījumu, lai izvirzītu vairākus papildu jautājumus, un aicina Padomi un Parlamentu ņemt vērā šo viedokli, lemjot par priekšlikumu saistībā ar LESD 218. pantu.

ņemot vērā lūgumu sniegt atzinumu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regulā (EK) Nr. 45/2001 41. pantu par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti⁽²⁾,

IR PIEŅĒMIS ŠO ATZINUMU.

1. IEVADS

1.1. Apspriešanās ar EDAU

1. Komisija 2011. gada 19. maijā pieņēma priekšlikumu Padomes lēmumam par nolīguma noslēgšanu starp Eiropas Savienību un Austrāliju par gaisa pārvadātāju veikto pasa-

1.2. Priekšlikuma konteksts

5. Nolīgums starp ES un Austrāliju par PDR datiem ir vēl viens solis ES programmā, kura iekļauj vispārējās PDR pamatnostādnes, Eiropas Savienības PDR sistēmas izveidošanu un sarunas par nolīgumiem ar trešām valstīm⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.

⁽²⁾ OV L 8, 12.1.2001., 1. lpp.

⁽³⁾ COM(2011) 281 galīgā redakcija.

⁽⁴⁾ Jo īpaši skatīt Komisijas 2010. gada 21. septembra Paziņojumu par vispārējo pieeju pasažieru datu reģistra (PDR) datu nosūtīšanai trešām valstīm, COM(2010) 492 galīgā redakcija.

6. EDAU ir uzmanīgi sekojis ar PDR saistītajām izmaiņām un nesēn pieņēmis divus atzinumus par Komisijas "PDR dokumentu kopumu" un priekšlikumu direktīvai par Eiropas Savienības PDR ⁽¹⁾ ⁽²⁾. EDAU izteiktais viedoklis par PDR sistēmām papildina un lielā mērā atbilst ne tikai 29. panta darba grupas viedoklim, bet arī citiem Ekonomikas un sociālo lietu komitejas nesēn izdotajiem dokumentiem ⁽³⁾ un Pamattiesību aģentūras atzinumam ⁽⁴⁾.

7. Kā turpmāk izklāstīts, EDAU vienotā pieeja vienmēr ir paredzējusi PDR sistēmu pretstatīšanu nepieciešamības un proporcionalitātes pamatprasībām un – nākamajā posmā – noteikumu sīku analīzi, lai attiecīgajos gadījumos ierosinātu uzlabojumus.

1.3. Iepriekšējās piezīmes

8. EDAU atzinīgi novērtē vispārējo pieeju, kuras mērķis ir saskaņot datu aizsardzības pasākumus dažādajos PDR nolīgumos ar trešām valstīm. Tomēr vēl ir dažas piezīmes, par kurām jārunā.

9. Piezīme, kas pastāvīgi atkārtota EDAU atzinumos, kā arī 29. panta darba grupas atzinumos, attiecas arī uz Austrālijas PDR priekšlikumu – ir jāpierāda PDR sistēmu nepieciešamība un proporcionalitāte.

10. Šīs divas pamatprasības ir būtiski datu aizsardzības tiesību aspekti saskaņā ar Pamattiesību hartas 7. un 8. pantu un LESD 16. pantu. ES jānodrošina ES datu aizsardzības

⁽¹⁾ — EDAU 2011. gada 25. marta atzinums par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par pasažieru datu reģistra datu izmantošanu teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem,

— EDAU 2010. gada 19. oktobra atzinums par vispārējo pieeju pasažieru datu reģistra (PDR) datu nosūtīšanai trešām valstīm. Abi atzinumi ir pieejami vietnē <http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/cache/off/Consultation>

⁽²⁾ 29. panta darba grupas 2011. gada 5. aprīļa atzinums 10/2011 par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par pasažieru datu reģistra datu izmantošanu teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem, http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/wpdocs/2011_en.htm

⁽³⁾ Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2011. gada 5. maija atzinums par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par pasažieru datu reģistra datu izmantošanu teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem, COM(2011) 32 galīgā redakcija.

⁽⁴⁾ Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras 2011. gada 14. jūnija atzinums par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par pasažieru datu reģistra datu izmantošanu teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem, COM(2011) 32 galīgā redakcija.

tiesībās noteikto prasību izpilde arī tajos gadījumos, kad Eiropas pilsoņu dati tiek apstrādāti un pārsūtīti no ES teritorijas uz trešo valsti. Šādos gadījumos, pirms līgumu var parakstīt, jānovērtē un jākonstatē nepieciešamība un proporcionalitāte. Papildus elementiem, kas pamato PDR sistēmas nepieciešamību, tās proporcionalitātei ir vajadzīgs pienācīgs samērs starp nolūku un lielu datu apjomu apstrādi, kuras rezultātā tiek nopietni traucēta personu privātā dzīve.

11. Ciktāl tas attiecas uz PDR sistēmām, to nolūks ir cīņa pret terorismu un smagiem (starptautiskiem) noziegumiem, vācot lielus datu apjomus par visiem pasažieriem, lai veiktu šo pasažieru riska novērtējumu. Līdz šim EDAU nav saskatījis pārliecinošus elementus pamatojumos, kas sniegti attiecībā uz jau esošajām PDR sistēmām, kā arī tām sistēmām, kas tiek plānotas, tādām kā ES PDR sistēma, kas ir sīki analizēta 2011. gada martā sniegtajā atzinumā ⁽⁵⁾.

12. Turklāt, pat ja tiktu konstatēta nepieciešamība, EDAU uzsver, ka jāpārliecinās arī par proporcionalitāti. EDAU apšaubā lielu personu datu masīvu apstrādes samērību ar nolūku, kurā tā tiek veikta, jo īpaši ņemot vērā daudzos kriminālnoziegumus, kas iekļauti nolīguma projekta piemērošanas jomā. EDAU ņem vērā to, ka cīņai pret terorismu un smagiem noziegumiem ir pieejami citi efektīvi līdzekļi.

13. Konkrētās piezīmes, kas izteiktas turpmāk, nemazina šī sākotnējā un būtiski svarīgā atzinuma nozīmi. EDAU atzinīgi novērtē noteikumus, kas paredz īpašas garantijas, tādas kā datu drošību, tiesību aizsardzību un pārraudzību, kā arī tādas, kas attiecas uz tālāko pārsūtīšanu. Tajā pašā laikā EDAU ir bažas – papildus jautājumiem par sistēmas nepieciešamību un proporcionalitāti – par definīciju tvērumu un datu glabāšanas nosacījumiem.

2. PRIEKŠLIKUMA ANALĪZE

2.1. Juridiskais pamats

14. EDAU atzīmē, ka nolīgumi pamatojas uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 82. panta 1. punkta d) apakšpunktu, 87. panta 2. punkta a) apakšpunktu un 218. panta 6. punkta a) apakšpunktu. EDAU atgādina, ka starp objektīvajiem faktoriem, kas jāņem vērā, izvēloties juridisko

⁽⁵⁾ EDAU 2011. gada 25. marta atzinums par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par pasažieru datu reģistra datu izmantošanu teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem; skatīt arī iepriekš minēto 29. panta darba grupas atzinumu.

- pamatu, jo īpaši ir pasākuma mērķis un saturs⁽¹⁾. Ja ES pasākuma izvērtēšana rāda, ka tam ir divpusējs mērķis vai divas sastāvdaļas, un ja vienu no tiem iespējams identificēt kā galveno vai noteicošo, bet otram ir gadījuma raksturs, tiesību akts pamatojams ar vienu vienīgu juridisko pamatu, t. i., ar to, ko prasa galvenā vai noteicošā sastāvdaļa⁽²⁾. Izņēmuma kārtā, ja ir noskaidrots, ka pasākums vienlaicīgi vērst uz vairāku savstarpēji nesaraucjami saistītu mērķu sasniegšanu, no kuriem neviens nav otršķirīgs un netiešs salīdzinājumā ar citu, šāda tiesību akta pieņemšanai var būt vairāki atbilstoši juridiskie pamatojumi⁽³⁾.
15. Ņemot vērā esošo tiesu praksi, kas iepriekš īsi apkopota, un neatkarīgi no 218. panta 6. punkta a) apakšpunkta EDAU uzstāj, ka nolīgumam jāpamatojas nevis uz 82. panta 1. punkta d) apakšpunktu un 87. panta 2. punkta a) apakšpunktu, bet gan uz LESD 16. pantu.
16. Attiecībā uz nolūku jāpatur prātā, ka visus PDR nolīgumus, par kuriem Eiropas Savienībai ir bijušas sarunas, ir rosinājuši vajadzība saskaņot gaisa pārvadātāju pienākumu par PDR datu sniegšanu trešo valstu iestādēm ar pamattiesībām uz datu aizsardzību⁽⁴⁾. Turklāt priekšlikuma tekstā daudzos gadījumos ir minēts personas datu aizsardzības nolūks⁽⁵⁾.
17. Attiecībā uz saturu datu aizsardzības noteikumi šajā nolīgumā acīm redzami ir noteicošie. Šķiet, ka, izņemot 3., 4. un 6. pantu, par datu aizsardzību tiek runāts gandrīz visos nolīguma noteikumos. Tas ir skaidri redzams 1. pantā
- (nolūks), 2. pantā (definīcijas), 5. pantā (atbilstība), 7.–19. pantā (PDR datu apstrādei piemērojamie aizsardzības pasākumi).
18. Attiecībā uz aizsardzības pasākumu sadaļu (7.–19. pants) jāatzīmē, ka tajā ir noteikumi, kas ir raksturīgi tiesību aktiem par datu aizsardzību⁽⁶⁾. To, ka tiesību aktā ir konkrētai tiesību jomai raksturīgi noteikumi, Tiesa ir uzskatījusi par elementu, kas pamato vienu konkrētu juridisko pamatu⁽⁷⁾.
19. Īsi sakot, EDAU uzskata, ka nolīguma nolūks nav tik daudz uzlabot policijas sadarbību, kā pilnvarot un atļaut privātiem pārvadātājiem pārsūtīt personas datus saskaņā ar trešās valsts pieprasījumu. Kaut arī šāda pārsūtīšana uz trešo valsti saskaņā ar ES noteikumiem principā nav iespējama, PDR nolīguma mērķis ir darīt šādu personas datu pārsūtīšanu atbilstīgu ES datu aizsardzības prasībām, pieņemot konkrētus aizsardzības pasākumus.
20. Šo iemeslu dēļ EDAU uzskata, ka nolīgumam – vismaz galvenokārt – jāpamatojas uz LESD 16. pantu⁽⁸⁾.

2.2. Nolūks un definīcijas

21. EDAU atzīmē to, ka nolūki, kādos var tikt apstrādāti PDR dati, ir precīzi definēti priekšlikuma 3. pantā. Tomēr EDAU ar nožēlu atzīmē, ka lietotās definīcijas ir plašākas nekā definīcijas direktīvas priekšlikumā par Eiropas Savienības PDR, kuras jau tā vajadzētu sašaurināt, jo īpaši attiecībā uz sīkiem pārkāpumiem.

22. Ja Eiropas Savienības PDR priekšlikumā ir ņemtas vērā to darbību, kas definētas kā "terorisms", sekas, tādas kā konkrēts kaitējums personām vai valdībām (dzīvības zaudēšana, kaitējums cilvēka veselībai, transporta sistēmas, infrastruktūras objekta sagraušana utt.), šis priekšlikums ir mazāk konkrēts un vairāk vērst uz nolūku, kad tas atsaucas uz personu, valdību iebiedēšanu vai politisko un ekonomisko pamatstruktūru destabilizāciju.

⁽¹⁾ Lieta C-491/01, *British American tobacco*, jo īpaši 92.–93. punkts.

⁽²⁾ Lieta C-42/97, *Parlaments pret Padomi*, 39. un 40. punkts.

⁽³⁾ Šai saistībā skatīt lietu C-491/01, *British American tobacco*, 92.–93. punkts, lietu C-42/97 *Parlaments pret Padomi*, 38. punkts.

⁽⁴⁾ Tiesa to ir atzinusi ar PDR lietām saistīto spriedumu faktu izklāstā daļā, apvienoto lietu C-317/04 un C-318/04, 33. punkts.

⁽⁵⁾ — Paskaidrojuma rakstā ir atzīts, ka ES tiesību akti datu aizsardzības jomā neļauj pārvadātājiem pārsūtīt PDR datus uz valstīm, kuras nenodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni. Tāpēc "ir vajadzīgs risinājums, kas nodrošinās juridisko pamatu (...) pārsūtīšanai (...), lai (...) ievērotu cilvēku tiesības uz personas datu aizsardzību".

— Uzdevums nodrošināt to, lai tiktu ievērotas tiesības uz personas datu aizsardzību, diezgan skaidri izriet arī no preambulas, proti, apsvēruma, kurā ir citēts LES 6. pants, LESD 16. pants, ECT 8. pants, Konvencijas 108. punkts utt.

— Preambulā ir citēti arī attiecīgie Austrālijas tiesību aktos atrodamie Austrālijas datu aizsardzības noteikumi, atzīstot, ka tie nodrošina datu aizsardzību, tiesības uz piekļuvi un tiesisko aizsardzību, datu labošanu un anotāciju un tiesību aizsardzības līdzekļiem un sankcijām saistībā ar personas datu ļaunprātīgu izmantošanu.

— Nolīguma 1. pantā "Nolīguma mērķis" ir noteikts, ka nolīgums paredz PDR datu pārsūtīšanu. Tajā ir piebilde, ka nolīgumā "ir paredzēti nosacījumi, ar kādiem šādus datus var pārsūtīt un izmantot, kā arī veids, kādā minētos datus aizsargā" (uzsvērums pievienots).

⁽⁶⁾ Piemēram, noteikumi par sensitīviem datiem, datu drošību, pārskatatbildību, pārredzamību, piekļuves tiesībām, labošanu un dzēšanu, tiesībām uz tiesību aizsardzību, automatizētu apstrādi.

⁽⁷⁾ Atzinums 2/2000, *Kartahenas protokols*, 33. punkts.

⁽⁸⁾ Šajā saistībā jāatsaucas arī uz 21. Deklarāciju par personas datu aizsardzību tiesu iestāžu sadarbībā krimināllietās un policijas sadarbībā, kas pievienota Lisabonas līgumam. 21. Deklarācijā atrodama skaidrais formulējums apstiprina to, ka pat tajos gadījumos, kad ir kāds policijas sadarbības elements, datu aizsardzības līdzekļiem šajā jomā tomēr jāpamatojas uz LESD 16. pantu (attiecināmos gadījumos arī uz citiem noteikumiem). Šī analīze nekādā veidā neskar uzdevumu sadalījumu Eiropas Komisijā.

23. EDAU uzskata, ka jēdzieni "iebidēšana, morāla vai fiziska ietekmēšana", kā arī "valsts vai starptautiskas organizācijas politiskās, konstitucionālās, ekonomiskās vai (jo īpaši) sociālās pamatstruktūras" ir sīkāk jāprecizē. Tādējādi tiktu novērsta PDR sistēmas piemērošana tajos gadījumos, kuros to nekādā gadījumā nav paredzēts piemērot, piemēram, attiecībā uz likumīgām darbībām (piemēram, miermīlīgām demonstrācijām), kas tiek veiktas sociālā, kultūras vai politiskā saistībā⁽¹⁾.
24. Iespēja apstrādāt datus citos izņēmuma gadījumos, jo īpaši attiecinot to uz "veselības apdraudējumu", izraisa papildu jautājumus. EDAU uzskata, ka tāda nolūka paplašināšana ir neproporcionāla, jo īpaši tāpēc, ka ir pieejamas alternatīvas un specializētākas procedūras nopietnu veselības apdraudējumu novēršanai, ja tas vajadzīgs, atkarībā no konkrētā gadījuma. Turklāt PDR dati nav vispiemērotākais līdzeklis pasažieru identifikācijai; ir drošāki dati, jo īpaši API dati.
25. EDAU arī atzīmē, ka priekšlikumam pievienotais PDR datu saraksts pārsniedz to, ko par proporcionālu atzīst datu aizsardzības iestādes 29. panta darba grupas atzinumos⁽²⁾. Šis saraksts jāsamazina. Jo īpaši nepamatoja ir ailes "vispārējās piezīmes", kurā var būt nebūtiski – un potenciāli sensitīvi – dati, iekļaušana, un tā būtu jāsvītrot.

2.3. Sensitīvie dati

26. EDAU atzinīgi novērtē sensitīvo datu apstrādes izslēgšanu no piemērošanas jomas, kā noteikts priekšlikuma 8. pantā. Noteikuma formulējums tomēr liek domāt, ka sensitīvie dati var tikt "apstrādāti". Noteikums ļauj gaisa pārvadātājiem šos datus nosūtīt pirmajā stadijā, un pēc tam valsts iestādes otrajā stadijā tos var svītrot. Nosūtīšana, ko veic gaisa pārvadātāji, ir apstrādes darbība. EDAU uzskata, ka gaisa pārvadātājiem jānosaka pienākums filtrēt sensitīvos datus apstrādes sākotnējā vietā.

2.4. Datu drošība

27. Priekšlikuma 9. pantā ir visaptverošs noteikums par datu drošību un integritāti, kas novērtējams atzinīgi. EDAU jo īpaši atbalsta pienākumu ziņot par drošības pārkāpumiem Austrālijas Informācijas komisāra birojā. Attiecībā uz informācijas tālāko nosūtīšanu Eiropas Komisijai attiecīgā procedūra būtu sīkāk jāpaskaidro. Turklāt EDAU uzskata,

⁽¹⁾ Šajā ziņā, piemēram, pārāk plašs formulējums nedrīkst noslāpēt pulcēšanās un biedrošanās brīvību (Pamattiesību hartas 12. pants).

⁽²⁾ 2003. gada 23. jūnija atzinums par Amerikas Savienotajās Valstīs nodrošināto aizsardzības līmeni attiecībā uz pasažieru datu pārsūtīšanu, WP78.

ka šādu informāciju pienāktos saņemt arī datu aizsardzības iestādēm un priekšlikumā tās būtu skaidri jāmin.

2.5. Uzraudzība un tiesību aizsardzība

28. Uzraudzības sistēma, kas ietver pārraudzības un pārskata atbildības pasākumus un aizliedz diskrimināciju pēc pilsonības vai dzīvesvietas, ir atzinīgi vērtējama. EDAU arī ļoti atbalsta katras personas pamattiesības uz administratīvo tiesību aizsardzību un efektīvu aizsardzību tiesu iestādēs. EDAU uzskata, ka Austrālijas Informācijas komisāra birojs ir nozīmīgs garants, ciktāl tas attiecas uz tiesību aizsardzības iespējām un datu subjektiem do to tiesību izmantošanu.

2.6. Automatizēti lēmumi par individuāliem gadījumiem

29. Saskaņā ar 15. pantu, ja to interpretē *a contrario*, automatizētu lēmumu, kas "būtiski neietekmē pasažieri vai nerada tam nelabvēlīgas tiesiskās sekas", var pieņemt, pamatojoties vienīgi uz PDR datu automatisko apstrādi. Aizsardzības pasākumi attiecas tikai uz tiem gadījumiem, kad lēmums būtiski ietekmē pasažieri. Ņemot vērā personu datu plašo automatizētās apstrādes mērogu, ko paredz PDR sistēma, šis ierobežojums no EDAU viedokļa ir apšaubāms. Lai izvairītos no šī noteikuma elastīgas interpretācijas, tas iesaka svītrot vārdu "būtiski" un nodrošināt, lai automatizēti lēmumi, kas personai rada nelabvēlīgas sekas, netiktu pieļauti vispār.

2.7. Datu glabāšana

30. EDAU uzskata, ka datu glabāšanas laiks, kas paredzēts 16. pantā, ir viens no priekšlikuma sarežģītākajiem jautājumiem. Piecu ar pusi gadu ilgais glabāšanas laiks, ieskaitot trīs gadus bez datu maskēšanas, ir acīmredzami neproporcionāls, jo īpaši, ja šo glabāšanas laiku salīdzina ar iepriekšējo Austrālijas PDR sistēmu, kurā datu glabāšana nebija paredzēta, izņemot konkrētos gadījumos⁽³⁾. Būtu vajadzīgs plašs pamatojums, lai paskaidrotu, kāpēc tagad ir paredzēts tik ilgs glabāšanas laiks, ko neuzskatīja par vajadzīgu pirmajā Austrālijas PDR sistēmā.
31. Atbilstīgi viedoklim, kas pasludināts atzinumā par Eiropas Savienības PDR direktīvas priekšlikumu, EDAU uzskata, ka, ja ne tūlīt pēc analīzes, tad ne ilgāk kā 30 dienu laikā jāveic visu datu pilnīga (t. i., neatgriezeniska) anonimizācija.

⁽³⁾ Šajā saistībā skatīt 29. panta darba grupas pozitīvo atzinumu. 2004. gada 16. janvāra Atzinums 1/2004 par Austrālijā nodrošināto aizsardzības līmeni attiecībā uz pasažieru datu pārsūtīšanu, WP85. Atzinumā ir ņemts vērā tas, ka "muitas vispārīgā politika ir nesaglabāt šos datus. Attiecībā uz tiem 0,05 % līdz 0,1 % pasažieru, kurus muitai uzdots novērtēt papildus, īslaicīgi tiek saglabāti avioliņiju sniegtie PDR dati, taču tie netiek uzglabāti pēc tam, kad tiek pabeigta novērtēšana uz robežas. Kad vērtēšana ir pabeigta, PDR dati tiek dzēsti no atbildīgā muitas PAU darbinieka datora, un tie netiek ierakstīti Austrālijas datu bāzēs".

2.8. Tālākā pārsūtīšana

32. Garantijas, kas sniegtas 18. un 19. pantā, ir vērtējamas atzinīgi, jo īpaši tāpēc, ka tajās ir Austrālijā pārsūtīto datu saņēmēju saraksts, ja pārsūtīšanu veic konkrētos gadījumos un katrā no šiem gadījumiem novērtē pārsūtīšanas nepieciešamību. Tomēr EDAU atzīmē, ka šo noteikumu var apiet, piemērojot 18. panta 1. punkta c) apakšpunkta izņēmumu, ar kuru depersonalizēti dati drīkst būt koplietošanā arī tad, ja šāda lietošana neattiecas tikai uz konkrētu gadījumu. Tomēr depersonalizācija neparedz tādu elementu dzēšanu, kurus izmantojot var veikt identifikāciju, kas ļauj vajadzības gadījumā piekļūt pilniem datiem, bet gan tikai to maskēšanu, saglabājot iespēju piekļūt pilnajiem datiem. Šī iemesla dēļ EDAU iesaka neatļaut piemērot izņēmumu principam, ka pārsūtīšanu var veikt tikai "konkrētos gadījumos". Kā papildu aizsardzības pasākumu EDAU ierosina veikt pārsūtīšanu tikai uz tām iestādēm, kuru uzdevums ir "teroristu nodarījumu vai starptautisku noziegumu apkarošana", bet ne tām iestādēm, kuru funkcijas ir "tieši saistītas ar (šo) nodarījumu novēršanu".

33. Tas, ka pārsūtīšanu uz trešām valstīm var veikt ar nosacījumu, ka tās nodrošina "tādus pašus" aizsardzības pasākumus kā sākotnējais nolīgums, ir atbalstāms. Ņemot vērā to, ka tālākā pārsūtīšana tomēr nozīmē kontroles zaudēšanu pār datu tālāko apstrādi, un gadījumos, kad nav starptautisku nolīgumu, kas garantē, ka šie jaunie saņēmēji efektīvi piemēros aizsardzības pasākumus, EDAU ierosina, ka šāda pārsūtīšanai ir iepriekš jāsaņem tiesu iestāžu atļauja.

34. Priekšlikumā ir paredzēts, ka, ja Austrālijas Muitas un robežapsardzes dienests ir informēts par to, ka ir pārsūtīti kādas dalībvalsts pilsoņa vai pastāvīgā iedzīvotāja dati, par to pēc iespējas drīzāk informē attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes (19. panta 1. punkta f) apakšpunkts). EDAU uzskata, ka jāsniedz sīkāks paskaidrojums dalībvalstij par šādas pārsūtīšanas nolūku. Ja šāda pārsūtīšana rada ietekmi uz datu subjektu, tad jāparedz papildu pamatojums un aizsardzības pasākumi.

35. Visbeidzot attiecībā uz pārsūtīšanu Austrālijā un uz trešām valstīm gan 18., gan 19. pantā ir paredzēts vispārējs noteikums, saskaņā ar kuru nekas neliedz izpaust PDR datus, ja tas nepieciešams 3. panta 4. punktā minētajos nolūkos⁽¹⁾, proti, ārkārtas apstākļos personas būtisku interešu aizsardzībai, ieskaitot veselības apdraudējumu. EDAU jau ir izvirzījis jautājumu par risku, ka šis izņēmums var tikt interpretēts plašā nozīmē. Turklāt neizpratni vieš tas, kāpēc uz pārsūtīšanu ārkārtējos apstākļos nav attiecināti 18. pantā un

19. pantā paredzētie aizsardzības pasākumi, jo īpaši ciktāl tie attiecas uz nolūka ierobežošanu vai datu minimizēšanu, kā arī uz saņēmēja identitātes aizsardzību un personas datiem piemērotās aizsardzības līmeni.

2.9. Pārsūtīšana, ko veic gaisa pārvadātāji

36. Saskaņā ar 21. panta 3. punktu PDR datu nosūtīšanu iestādēm var veikt ne biežāk kā piecas reizes viena lidojuma laikā ārkārtējos apstākļos, lai reaģētu uz konkrētiem draudiem. Lai vairotu tiesisko noteiktību, šādas papildu pārsūtīšanas nosacījumi jānosaka precīzāk un jo īpaši jāiekļauj papildu prasība par tūlītējiem draudiem.

2.10. Nolīguma pārskatīšana

37. EDAU uzskata, ka pārskatīšanas nosacījumi jāprecizē vairākos aspektos. Jānorāda pārskatīšanas biežums pēc sākotnējās pārskatīšanas. Turklāt darba grupā, kas veic pārskatīšanu, noteikti, nevis atsevišķos gadījumos, ir jāiekļauj datu aizsardzības iestādes.

38. EDAU ierosina, ka, veicot pārskatīšanu, jāpievēršas arī pasākumu nepieciešamības un proporcionalitātes izvērtēšanai, vācot statistiku par to, cik lielu personu skaitu tie skar un cik no viņiem ir faktiski notiesāti, pamatojoties uz PDR datiem, kā arī par to, cik efektīvi tiek izmantotas datu subjektiem dotās tiesības; vērtēšanā jāpārlicinās arī par to, kā datu subjektu pieprasījumi tiek apstrādāti praksē, īpaši tad, ja nav dota atļauja tiešai piekļuvei.

3. SECINĀJUMI

39. EDAU atzinīgi vērtē priekšlikumā paredzētos aizsardzības pasākumus, īpaši attiecībā uz nolīguma reālo īstenošanu. Apmierinoši izstrādāti jo īpaši ir datu drošības aspekti, noteikumi par uzraudzību un tiesību aizsardzību. EDAU uzsver, ka jebkurai personai ir piekļuve Austrālijas Datu aizsardzības iestādei un Austrālijas tiesu iestādēm. Tās ir dažas no priekšlikumā sniegtajām būtiskajām garantijām.

40. Tomēr EDAU ir noteicis, ka ir vajadzīgi daudzi uzlabojumi, jo īpaši attiecībā uz nolīguma darbības jomu, terorisma definīciju un dažiem izņēmuma kārtā iekļautiem nolūkiem, kā arī PDR datu glabāšanas laiku. Salīdzinot ar iepriekšējo Austrālijas PDR sistēmu, kā arī ar Eiropas Savienības PDR priekšlikumu, glabāšanas laiks ir neproporcionāls.

⁽¹⁾ Kā arī 10. panta nolūkos, ja dati tiek pārsūtīti Austrālijā.

41. Jāpārskata nolīguma juridiskais pamats. Ņemot vērā esošo tiesu praksi un neatkarīgi no 218. panta 6. punkta a) apakšpunkta, EDAU uzskata, ka nolīgumam – vismaz galvenokārt – jāpamatojas nevis uz LESD 82. panta 1. punkta d) apakšpunktu un 87. panta 2. punkta a) apakšpunktu, bet gan uz LESD 16. pantu. Tas pilnībā atbilst Lisabonas līguma 21. deklarācijai.
42. Šīs piezīmes jāizprot plašākā, PDR sistēmu likumiskuma kontekstā, jo šīs sistēmas paredzētas pasažieru datu sistēmiskai vākšanai riska novērtēšanas nolūkos. Priekšlikums var apmierināt citas datu aizsardzības sistēmas prasības tikai tad, ja sistēmā ir ievērotas pamatprasības par nepieciešamību un proporcionalitāti atbilstīgi Pamattiesību hartas 7. un 8. pantam un LESD 16. pantam.
43. Tāpēc EDAU secina, ka galīgajā vērtēšanā, kas notiks pirms nolīguma slēgšanas, lielāka uzmanība jāvelta šīm pamata prasībām.

Briselē, 2011. gada 15. jūlijā

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs
Peter HUSTINX